

Oğuz HAŞLAKOĞLU*

Silenus Maskesinde Bir Ayna: Platon Diyaloglarında Sokrates Figürü

Özet

Bu makalede Platon diyaloglarının bir sahne oluşu ve taşıdığı görsel mimetik unsurun metin olarak felsefeyi konu edinen bu yapıtlarda ne anlama geldiği sorgulanıyor. Özellikle de Sokrates'te somutlaşan sophos figürünün içinde bulunduğu sahneyi aynı zamanda dışından kuşatan özelliğinin, metnin yazarı Platon'un kendisini bir anlatıcı olarak silmesiyle olan bağı ortaya konuluyor. Israrla felsefe üzerine hiçbir şey yazmadığını söyleyen Platon'un, yegâne konusunu felsefenin oluşturduğu diyalogları üzerinden nasıl anlaşılması gerektiği bu anlamda sorulması gereken bir soru olarak ortaya çıkıyor. Bu sorgulamalar sonucunda sophos maskesinde yazarın hupokrites (nasıl kullanıldığına bağlı olarak aktör ya da ikiyüzlü) olarak sahne alma ihtimalinin ifade edilmesiyle de yazı son buluyor.

Anahtar Terimler

Felsefe, *Philosophos*, *Sophos*, *Hupokrites*, Metinsel ve Görsel karşıtlığı, *Mimesis*, Sahne, Maske.

A Mirror Disguised in Silenus Mask: Socratic Figure in Platonic Dialogues

Abstract

This essay questions the meaning of Plato's dialogues insofar each of them has a particular scene and stage of their own which is mimetic and visual in essence in contrast to their being basically written texts. Also the relation of Plato as the writer who erases himself in the enfolding of the scene of the dialogue, to that of sophos of which Sokrates is the well known embodiment in his encircling of the scene he is in is considered and questioned. Insistently denying that he has never written any text on philosophy, Plato must be questioned in his aims insofar his dialogues are nothing but texts the subject of which is none other than philosophy. In the light of those questions the possibility that Plato as the author/writer of dialogues could be taking stage in them not as himself but as hupokrites (actor or

* Yrd. Doç. Dr.; Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü.

hypocrite according to the usage) behind the mask of sophos is suggested as an outcome.

Key Terms

Philosophy, *Philosophos*, *Sophos*, *Hypokrites*, Textual Against Visual, *Mimesis*, Scene and Stage, Mask.

Platon “ikinci” olarak sınıflandırılan mektubunda, Platon diyalogları olarak bilinen külliyata atfen, eğer kendi adına yazılı metinlerden söz edilecekse, bunların; “*Sokrates’in her an güzel sözlerinden ibaret*” olduğunu söyler. Eğer bu ifadeyi doğru kabul edecek olursak, demek ki Sokrates bizim “Platon Diyalogları” olarak bildiğimiz metinlerin asıl yazarıdır. Bu durumda, Platon’u, yazdığı diyalogların Sokrates’in sözlerinin yazıya geçirilmesinden başka bir şey olmadığını kastettiğinde nasıl anlamak gerekir?

Bu sorunun yanıtı, içerik itibarıyla metinlerden çıkarılması pek mümkün görünmeyen bir özellik göstermekle birlikte, Platon diyaloglarının temel bir özelliğinin tespiti bize oldukça önemli bir ipucu sağlamaktadır. Platon diyalogları, kendisinden sonraki felsefe metinlerinin tersine doğrudan bir felsefe metni değil, felsefeyi konu edinen bir oyun metni, bir senaryodur. Bu tespit bir felsefe metni için ürktücü gelebilir, ancak mesele tam da budur, çünkü Platon diyalogları bir felsefe metni değildir. Nasıl olsun ki; felsefe sözcüğü kuşatıcı biçimde Platon tarafından ne olduğunda ilk kez bu metinlerde konu edilmiş ancak o da zâten bir oyun olarak sahneye konulmuştur. Mektuplarına bakıldığında ise durum açıktır; felsefe bir muhakeme meselesi değildir, dolayısıyla da metinle ifadesi imkânsızdır. İşte Platon diyaloglarının bir oyun metni oluşu bu nedenle edebî bir yaklaşım sayılmamalıdır, çünkü bu metinlerin birer dramaturji oldukları unutulduğu sürece, hem bundan hareketle yazarını bir *dramatourgos* olarak kendi izini taşıyan eserinden yakalamak, hem de eserin yegâne konusu olan felsefeyi hangi anlamda ele aldığını anlamak tam olarak mümkün olmayacaktır.

Bir kez bu durum anlaşılır da Platon diyaloglarının bir drama oluşları ile felsefeyi konu edinmiş olmaları arasında bir farklılık olmadığı, tersine aslında her ikisinin de tümüyle uyumlu ve aynı amaç için yazarınca biraraya getirildikleri anlaşılırsa, diyalogların okunmasında şu ilgi çekici durumla karşılaşılır; diyalog metinlerini oluşturan sözcükler âdeta bir bilgisayarın programlama zeminini oluşturan 0 ve 1 kodlarında olduğu gibi birer harf oluşlarında kaybolarak bizi bildiğimiz türden yazılı bir metin yerine doğrudan görsel bir sahne ile baş başa bırakırlar. İşte bu nedenle, denilebilir ki, ‘sahne’nin edebî bir unsur olarak felsefî olandan ayrı muamele görmesi, Platon diyaloglarının bir bütün olarak görülmesini ve tam olarak anlaşılıp kuşatılmasını bugüne dek imkânsız kılmıştır. Bunun nedeni Platon diyaloglarının okurlarının, bir metni okuduklarını sanırken, aslında tümüyle bir sahnede geçen oyunu seyrediyor olduklarını bütün sonuçları ile tam olarak kavrayamamalarıdır. Burada sorun tek başına ne metinde ne de sahnededir, çünkü bir metinde yazarın ya da anlatıcının varlığı açıktır, bir sahnede ise oyunun gerçek olmadığını herkes farkındadır. Oysa bir metin, bir

tiyatro oyunu için yazılmadığı açık biçimde bizatihî felsefeyi konu edinerek okuyucusunu bir sahne ile baş başa bırakıyorsa, bu durumda okuyucunun sahnede gördüğü her şeyi bir metinde olduğu gibi birebir alma ve dahası bu nedenle okuduğunu temsilen değil de gerçekten gördüğü/okuduğu gibi sanması içten bile değildir. Bu durumun en dramatik sonucu ise bu metinlerde felsefe yapıldığının sanılması yüzünden, okuyanın da böylelikle kendisinin de felsefe yapabileceği şeklindeki derin aldanıştır. Oysa okuduğu metnin bir sahne olduğunu iyi kavrayan bir kimse, Platon'un, aksine, tam da felsefenin metinle yapılabilir bir faaliyet olmadığını göstermek için bu tür bir metin tekniği kullandığını hemen anlar, çünkü sahneye bakan biri, bir seyirci olarak sahnede olmadığını bilir. Bu nedenle de gerek oyun gerekse seyircinin sahneyi kuşatan bakışı tümüyle bir *mimesis*, ya da başka bir deyişle taklide dayalıdır. Dolayısıyla da *mimesis*'e dayalı bir metinden edinilen bilgi de mimetik olmaktan öteye gidemez.

Diğer yandan bu metin tekniğinin bir başka yönü ise yazarının kendisini metin üzerinden âdeta ortadan kaldırmasıdır. Başka bir deyişle, Platon diyaloglarında, kelimelerin silinerek yerini bir görsel sahneye bırakması ile yazarın bir oyun yazarına dönüşerek kendisini ortadan kaldırması tümüyle aynı şeylerdir. Bir oyun yazarı oyunda yarattığı karakterlerden ve diyelim felaket ve kötülükten ne kadar sorumlu tutulursa Platon'da felsefe üzerine yazmaktan o kadar sorumlu tutulabilir. Bu yüzden, "ben hiç bir zaman yazmadım" derken Platon ciddiye alınmalıdır, çünkü gerçekten de zaten doğrudan felsefeyi ortaya koyan metinler değildir bunlar; felsefeyi konu edinen, tarihî ve yaşanmış tecrübelerle ile içi içe geçmiş seyahatnâme notlarından oluşan sahne metinleri, senaryolardır. Elbette bu durum diyalogların birer 'kronik', birer tarihî belge olarak alınması gerektiği anlamına da gelmemelidir. Yine de örneğin, "*Sokrates'in Savunması*" olarak da bilinen *Apologia*, aslı unsuru olarak özellikle "erken" olarak anılan diyalogların merkezinde yer alan Sokrates'in yargılanmasının, gerçek bir olayın tüm arka planıyla verildiği ve bu hâliyle zamanı aşan bir rol dağılımı örgüsünün hissettirildiği eşsiz bir tarih sahnesi sergiler.

İşte tam burada Platon diyalogları ile ilgili oldukça önemli bir sorun kendisini belli eder; Platon diyaloglarındaki Sokrates figürü gerçeği ne kadar yansıtmaktadır? Platon, eğer mektubunda söylediğini dikkate alacak olursak, yansıtmamanın da ötesin de zâten bütün diyalogların onun sözleri olduğunu söylemektedir. Bakıldığında, diyalogların eksenindeki figürün, her zaman, ele aldığı meseleye tümüyle vâkıf görünen bir bilge kişi olarak *sophos* olduğu görülür ve ağırlıklı olarak ta bu figür Sokrates'tir. Peki diyaloglardaki Sokrates kimdir?

Platon'un diyaloglarda Sokrates'i bize nasıl sunduğunu anlamak için, bakışımızı Agathon'un evinde verilen *sumposion*'un (içkili sohbet meclisi) sahnesine çevirmeliyiz. *Sumposion* tüm diyaloglar içinde *philosophos*'u sahneye çıkaran tek diyalogdur ve bu nedenle de dikkatle bakıldığında *philosophia*'nın da Platon düşüncesinde ne anlam taşıdığını anlamamızın da yegâne imkânını içerir. Davette sırayla bütün konuşmacılar *eros* üzerine bir konuşma yapar ve en son sözü Sokrates alır. *eros*'un *philosophia*'nın hangi anlamda esasını oluşturduğunu ifade eden konuşması biter bitmez dış kapıdan gürültüler duyulur; gelen Alkibiades'tir. Üstelik sarhoştur ve paldır küldür içeri girip sohbe katılmak istediğini söylerken Sokrates'i fark eder. Herkesin birer konuşma yaptığını öğrenir ve onun da bir konuşma yapması söylenir. Kendinden önceki bütün konuşmacılar Sokrates hariç *eros*'u bir söylem içinde anlatmışlardır, Sokrates ise

Diotima adındaki bir kadın *sophos* ile *eros* üzerine aralarında geçen konuşmayı aktarır. Oysa Alkibiades *eros*'u tümüyle yaşadığı bir tecrübe olarak aktaracağını imâ eder. Bu amaçla konuşmasını genel anlamda *eros*'a değil özel olarak Sokrates'e ve onu övmeye ayracağını belirtir. Bunu yaparken de Sokrates'in hakikate uygun bir tasvirini (*eikon*) çizeceğini söyler ve buna da Sokrates'i şahit gösterir.

Alkibiades ilk olarak Sokrates'i Silenus maskelerine benzetir. Bunlar Silenus başından yapılan, ağzında kaval ve flüt türü çalgılar olduğu hâlde ortalarından ikiye açılabilir ve içinde Tanrı heykelcikleri barındırır maske şeklinde büstlerdir. Hemen sonra ise satir Marsiyas'a benzetir ve tıpkı onun gibi Sokrates'te; “*kelimelerle aynı büyümlü etkiyi söyleşi yaptığı kimsenin üzerinde oluşturur*” der. Bu flütün kendi üzerindeki dramatik etkilerini uzun uzun anlattıktan sonra da şunu önemle vurgular;

“*bu yaptığım benzetme aslına tümüyle sadıktır, ne var ki hiç kimse Sokrates'i bilmiyor, oysa ben biliyorum ve söz verdiğim gibi size anlatacağım.*”

Bunun üzerine de Silenus benzetmesine geri döner: Sokrates sanki her şeyden habersiz gibi gösterir kendisini, oysa bu onun Silenus maskesidir; hele bir açılmaya görsün, ne güzelliklerle doludur. Alkibiades bunu bizzat müşahede etmiş ve Sokrates'in Silenus maskesini açarak onda ki İlahî güzelliği kendi gözleriyle görmüştür. Oysa bu durumun, ikinci kez vurgu ile diğerlerinin gözünden kaçmış olabileceğini, ancak kendisinin Sokrates'i “gördüğünü” yineler. Böylece, Sokrates'in maskesinin ardında saklanan güzelliğe (*kalos*) âşık olan Alkibiades, Sokrates'in peşine düşer ve bu amaçla onu baş başa kalabilecekleri kendi evine davet eder.

Bu Alkibiades'in konuşmasının en önemli kısmıdır, çünkü meselenin hiç bir biçimde sandığı gibi olmadığını bu tecrübe sonucu öğrenecektir. Sokrates'i evine davet eden Alkibiades'in amacı, dönemindeki pek çok üst sınıf üyesi Atinalı gibi, erkekliğin bir tür göstergesi gereği, duyduğu sevginin de doğal bir sonucu olarak Sokrates ile birlikte olmaktır. Bu amaçla Sokrates'e duyduğu aşkı ve hayranlığı ona itiraf etmek ister, çünkü genç ve yakışıklı bir soylu olarak onun da kendisine kayıtsız kalmayacağından emindir. Bu amacına ulaşmak için de sohbetin uygun bir yerinde, Sokrates'in, erdemli bir insan olmak için kendisine seçtiği yegâne uygun kimse olduğunu söyleyerek, kollarına atılmaya hazır olduğunu belirtir. İşte tam burada Sokrates şu veciz ifadede bulunur;

“Sevgili Alkibiades, gerçekten de yüce bir amaç edinmiş benziyorsun; tabii eğer bende söz ettiğin gibi bir güç var ve seni de daha iyi biri yapacaksa. Sahiden de benim sende gördüğümde daha büyük bir güzellik görmüş olmalısın bende. Eğer buna dayanarak benimle güzellik alışverişine gireceksen hakikaten benden fayda göreceksin demektir. Altına karşı bakır veriyorsun; güzelliğin görüntüsünü verip kendisini almak demek bu. Ne var ki sen yine de iyi bak sevgili dostum; benim aslında bir hiç oluşumu gözden geçiriyor olmayasın. Düşüncenin görüşü ilkin ne zaman keskinleşir? Bedenin gözü kısıldığında. Oysa senin oraya gelmene daha çok var”

Bu sözler, yalnızca, bütün diyaloglar içinde *philosophia*'nın bir *eros* fiili özünde ne anlama geldiğini ifade eden bir yegânelik taşımakla kalmaz, aynı zamanda tek bir paragrafta hem *philosophos*'u hem de *eros*'la yöneldiği *sophos*'u, maskesinin altındaki asıl yüzünde belli eder. Alkibiades Sokrates'in Silenus maskesinde gördüğü güzelliğin

Sokrates'in şahsına ait olduğunu sanmaktadır, oysa Sokrates, çoktan şu ya da bu olarak belirlenmekten kurtulmuştur. "Bütün bildiğim hiç bir şey bilmediğimdir" dediğinde Sokrates'in bu bilmemede aynı zamanda kendisini de bir olmama olarak ifade ettiği anlaşılmadıkça Sokrates'in kim olduğu asla gerektiği şekilde kavranamaz. Dahası bu durum diyalog sahnesinde Platon tarafından tümüyle okuyucu/seyirci için sunulmuş olması bakımından da Sokrates'in söylediklerindeki anlamın, bir nükte olarak, ne durumu bizzat yaşayan Alkibiades ne de bundan hiç bir biçimde haberdâr olmayan oradaki davetliler için olmadığına özellikle dikkati çekmek gerekir.

Alkibiades kendisindeki istidat ve kâbiliyet ölçüsünde Sokrates tarafından *eros* yoluyla *philosophia*'ya cezbedilirken, bu cezbenin tesiri altında Sokrates'in maskesini aralayarak gördüğü güzelliği ona atfeder ve doğrudan Sokrates'in şahsına ya da Latince adlandırıldığı şekliyle *persona*'sına (ki oynanan rol ve maske anlamlarına birlikte gelir) yönelik bir arzu duyar. Oysa Sokrates'te bulduğunu sandığı "İlahî güzellik" aslında diğer tüm insanlar gibi kendisinde "saklıdır" ve bunun için "başka" bir şahsı arzu ediyor olması, sahip olmak istediğinin kendisinde oluşuna sevk amacı taşır. Bu bakımdan her ne kadar *eros*'un bedensel bir yönü de olsa, *eros*'a asıl anlamını veren "güzel olan" (*to kalon*) kendisinin dışında olmadığı içindir ki Alkibiades'in kalıcı güzellik için geçici güzellik olan bedenini Sokrates'e pahalı bir hediye gibi sunması, aslında tam anlamıyla bir erotik komedidir. Oysa Sokrates, Alkibiades'in bu alışverişe ihtiyacı olmadığını söylüyor; sunacağı bakıra karşılık almak istediği altının da kendisinde bulunduğunu imâ ediyor. Ancak bunun için Alkibiades'in önündeki asıl engel, güzelliğin sahip olunması gereken bir şey olduğunu sanmasıdır. Oysa güzelliğin elde edilmesine hiç gerek yoktur, çünkü aranan zâten arayanın kendisinde hazır ve nâzırdır. Sokrates'in Alkibiades'e hitaben; "daha senin oraya gelmene çok var" derken kastettiği de esasen bu idrakten Alkibiades'in yoksun oluşudur. Demek ki o sıra Alkibiades daha *philosophia*'nın başındadır ve durumu henüz tam anlayamadığı için Sokrates'i kendisine âşık edeceğini sanırken o Sokrates'e âşık olmuş; ava giderken avlanmıştır. Bunu da konuşmasında sık sık vurgular zaten ve "bari sen" der konuşmasının sonunda Sokrates'in cazibesi altında olduğunu fark ettiği Agathon'a: "bunları duy da benim gibi düşe kalka büyüme".

Demek ki Sokrates'in yüzü, Silenus maskesinin ardında, şahıs oluşundan azâde bakana kendisini yansıtan bir aynadır. O hâlde *philosophia* da, *kalos*'a yönelen *eros* neticesinde bu aynaya bakanda oluşan bir "kendini hatırlama" olarak tezahür etmektedir. Yine aynı sebepten dolayı, denilebilir ki Platon düşüncesinde *anamnesis*, sanıldığı gibi mitolojik değil, tümüyle tecrübî ontolojik bir köken taşır. Bu anlamda *anamnesis*, ontolojik bir hafıza kaybı olarak nitelendirilebilecek bir 'amneziden', 'an' deşillemesiyle neyi yitirmiş olduğunu hatırlayarak kurtulmaktan başka bir anlam taşımaz. Demek ki *sophos*'un yüzü, görebilene kendisini gösteren ve her nasılsa o hâlde olduğunu hatırlatan bir ayna olup, taşıdığı *persona* altında çoktan "silinmiştir".¹ Yüzleşmenin asıl anlamı da budur; aynaya bakan kendisini ne hâldeyse öyle görür ve bu aynaya yalnızca *philosophos*'un baktığını düşünmek de ayrıca hata olur. Eğer Sokrates baldıran zehrini içmek ya da yaşadığı şehri terk etmek seçeneği ile karşı karşıya bırakılmışsa, buna neden, hakikati bir iktidar mücadelesi olarak anlayan Sofistlerin

¹ Bu durumda denilebilir ki aslında Alkibiades bir bakıma Narkisos'tur, çünkü kendini Sokrates'e verişi suda yansımaları görerek âşık olan Narkisos'un kendisini suya bırakmasına benzer.

ipliğini pazara çıkararak ve bu yüzden öfke ve çekemezliliklerini ‘cezbetmiş!’ olan aynı özelliğidir. Ve nasıl Alkibiades güzelliği kendisinin dışında sandığı için Sokrates’te gördüğü güzelliği elde etmek amacıyla onu bir “şahıs” olarak arzulamışsa, “gençliği ayartıp kötü yola düşürüyor” diyerek onu mahkemeye veren Meletus, Anitus ve Lukos da Sokrates’e attedikleri suçlamaların aslında ondan yansıyan kendi fiilleri olduğunu göremedikleri içindir ki Sokrates’ten bir “şahıs” olarak nefret etmiş ve ortada kalkmasını istemişlerdir.

Bu yapılan yorum ve tespit neticesinde insanın aklına Platon diyalogları ve ekseninde yer alan Sokrates figürü bağlamında pek çok soru gelmektedir: Bu durumda Sokrates’in bir aynaya dönüşen Silenus maskesi ile Platon’un bir anlatıcı olarak metinden kendisini ortadan kaldırması arasında ne gibi bir ilişki vardır? Platon bu metinler bana ait değil derken; “kendisinin bir yazar ve metnin sahibi olarak silinmesi ile açılan görsel bir sahne” kastettiği açık olduğuna göre, Sokrates’in Silenus maskesinin açılması ile bir aynaya dönüşen yüzünden ilhamla mı böylesi bir metin tekniğini oluşturmuştur? Mektuplarında; “ben hiç bir zaman felsefe üzerine bir şey yazmadım” ve “yazı en fazla bir oyun olarak alınabilir” derken Platon aslında diyalogların *philosophia* ile ilgili kendi tecrübesinin aynasından yansıyan görsel mimetik bir temsilinden ibaret olduğunu mu kastetmiştir? Diyaloglar için; “aslında Sokrates’in her zaman yeni güzel sözleridir” ifadesi bu durumda ne anlama gelmektedir? Bu takdirde Platon’un *sophos*’u aslında kendisinden yansıtarak sahneye koymuş olduğunu söylemek gerekmez mi? Oysa kendisi de bir ayna olan *sophos* bu durumda nasıl sahneye konulabilir? Başka bir deyişle aynaya nasıl ayna tutulur? Tutulsa bile bu bize, ayna hakkında, yansıttığının bir hiçlik (*ouden ôn*) olmasından başka ne gösterebilir?²

Diyaloglara bakıldığında sahnede daima ya Sokrates’i ya da meselelere hâkim bir *sophos* figürünü ekseninde görüyoruz. Bu eksen konum *sophos*’un aynı zamanda doğal olarak içinde bulunduğu sahneyi dışından kuşatmış olmasını gerektiren bir durumu ifade eder. Bunun anlamı *sophos*’un sahnede zorunlu olarak maskesi/şahısı (*persona*) ile yer aldığı, ancak içinde bulunduğu sahneyi -tıpkı bir oyuncunun aynı zamanda oynadığı rolden/maskeden ayrı kendi kimliğinin/yüzünün olmasında olduğu gibi- dışından âdeta bir aynanın içine bakarmışçasına seyretmesidir. Bu durum, Platon’un bir yazar olarak kendisini ortadan kaldırması ile görünür hâle gelen sahnenin anlamına da ışık tutar, çünkü sahne aynı zamanda sadece onu kuşatan *sophos*’a aittir. O hâlde bulduğu metin tekniği yolu ile kendisini bir yazar olarak silen ve felsefe hiç yazmadım diyen Platon aslında karşımıza Shakespear’ın “bütün dünya” olarak nitelendirdiği “bir sahne” olarak çıkıyorsa bu ne anlama gelmektedir? Mademki diyalogların sahnesi de aslında temsili olarak ekseninde yer alan *sophos*’undur, öyleyse *sophos persona*’sının ardındaki de, eserinin arkasına gizlenen Platon’dur. Burada *sophos* ve sahnesinin birbirinden ayrılmaz oluşu ile bir yapıtın kendisini meydana getiren sanatçısının izi, eseri oluşu birbirini mükemmel bir biçimde tamamlar. Platon kendisini yazar olarak “saklarken”, aslında daha İlahî bir nüfuzla kendisini “sahne” olarak “açmakla”, kendisinde sahnelenen her şeyi de mutlak bir biçimde kuşatmış oluyor. Bu kuşatılanlara, ayna olması sebebiyle “bir hiç” olan *sophos* “bir şey” olarak dahil edilemeyeceğine göre de geriye bir tek ihtimal kalıyor; *sophos* rolünde *hupokrites*

² Aynanın yansıtma özelliği her şeyden önce kendisini bir ayna olarak gizler.

(oyuncu) olarak bizzat sahne alan Platon. Bu nedenle diyaloglar tam da bir oyun oluşunun itirafıyla, yazarını hiç ummadığı şekilde ele veriyor, çünkü Eski Yunan'da anıldığı ismiyle *hupokrites* eğer oyuncu oluşunu saklıyorsa, demek ki olmadığı bir şeyi olmuş gibi gösteriyordur ki bu da *hupokrites* sözcüğünün günümüzde kabul gören ikiyüzlülük anlamını verir. Yok eğer saklamıyorsa, o zaman da Platon'a bir *sophos*'u oynamaya neden gerek duyduğunu sormak gerekir. İşte bunun gerekçesinin Platon'un söylediği gibi oyun olup olmadığı, asıl üzerine düşünülmesi gereken mesele olarak, bize, kendi sahnesinden senaryo yazarını '*sophos persona*'sında bir "*hupokrites*" oluşunda kuşatma imkânı veriyor.

KAYNAKÇA

Plato (1969) *The Collected Dialogues of Plato*, ed. by E. Hamilton & H. Cairns, Princeton University Press: Bollingen Series LXXI.